

INNOVATIVE
WORLD

ISSN: 3030-3079

ORIENTAL JOURNAL OF ACADEMIC AND MULTIDISCIPLINARY RESEARCH

SHARQ AKADEMIK VA KO'P TARMOQLI
TADQIQOTLAR JURNALI

Scientific Journal

2026/5

www.innoworld.net
+998 33 5668868

ORIENTAL JOURNAL OF ACADEMIC AND MULTIDISCIPLINARY RESEARCH

Volume 4, Issue 5
2026

Journal has been listed in different indexings

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

The official website of the journal:
www.innoworld.net

Uzbekistan-2026

**SHAXSGA QARSHI JINOYATLAR: NAZARIY-HUQUQIY
TAHLIL VA DOLZARB MUAMMOLAR****Anvarov Qobiljon Abrorjon o'g'li**

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti

1 kurs magistranti

+998979631161

anvarov.qobiljon1908@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada shaxsga qarshi jinoyatlarning jinoiy-huquqiy tavsifi, tasnifi va ularning O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksidagi o'zni tadqiq etiladi. Maqolada hayotga, salomatlikka, erkinlik va sha'n-sharafga qarshi jinoyatlar alohida o'rganilib, ularning huquqiy tavsifi, ijtimoiy xavfliligi hamda zamonaviy muammolari tahlil qilinadi. Jinoyat huquqi nazariyasi va amaliyotidan kelib chiqqan holda, shaxs huquqlari va erkinliklarini himoya qilishning samarali mexanizmlari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: shaxsga qarshi jinoyatlar, qotillik, tan jarohati, erkinlikdan mahrum etish, sha'n va qadr-qimmat, jinoyat tarkibi, huquqiy tavsif, kriminologiya.

KIRISH

Shaxsga qarshi jinoyatlar — huquqiy davlat qurishning asosiy muammolaridan biri bo'lib, insonning eng tabiiy va ajralmas huquqlarini — hayot kechirish, jismoniy daxlsizlik, sha'n va qadr-qimmat hamda erkinlik huquqlarini bevosita poymol etadi. Jinoyat huquqi tizimida ushbu jinoyatlar alohida o'rin tutadi, chunki ular shaxs huquqlarining eng nozik va muhim qatlamiga daxl qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 18-moddasiga ko'ra, «barcha fuqarolar bir xil huquq va erkinliklarga ega bo'lib, jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsiy va ijtimoiy mavqeidan qat'i nazar, qonun oldida tengdirlar»¹. Ushbu konstitutsiyaviy norma shaxs huquqlarini muhofaza qilishning huquqiy poydevorini belgilaydi. Davlat shaxs xavfsizligini ta'minlash bo'yicha o'zining asosiy majburiyatini jinoyat qonunchiligi orqali amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining (amaldagi tahrir) II bo'limi «Shaxsga qarshi jinoyatlar»ga bag'ishlangan bo'lib, 7 ta bob va 60 dan ortiq moddani o'z ichiga oladi. Ushbu normalar shaxsning eng muhim ne'matlarini — hayotini, salomatligini, erkinligini va sha'nini jinoiy-huquqiy jihatdan muhofaza etadi. Qonun chiqaruvchi tomonidan ushbu bo'lim JKning boshqa barcha qismlaridan oldin joylashtirilganligi shaxs huquqlarining ustuvorligini belgilaydi.

Shaxsga qarshi jinoyatlar muammosi xalqaro huquqda ham alohida e'tiborga sazovor. BMTning Inson huquqlari bo'yicha universal deklaratsiyasi (1948), Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt (1966) hamda boshqa xalqaro hujjatlar shaxs huquqlarini muhofaza qilishning universal

standartlarini belgilaydi. O'zbekiston ushbu hujjatlarga qo'shilish orqali xalqaro majburiyatlarni o'z zimmasiga olgan.

SHAXSGA QARSHI JINOYATLAR TUSHUNCHASI VA TASNIFI

Jinoyat huquqi nazariyasida shaxsga qarshi jinoyatlar deganda asosiy bevosita ob'ekti shaxsning hayoti, salomatligi, erkinligi, sha'ni va qadr-qimmatini bo'lgan, qonunda belgilangan va jinoiy jazo qo'llaniladigan ijtimoiy xavfli xatti-harakatlar tushuniladi². Bu jinoyatlar ob'ekti — himoyalananayotgan ne'mat va munosabatlar yig'indisi jihatidan bir-biridan keskin farq qiluvchi murakkab tuzilmali guruhni tashkil etadi.

Professor A.V. Naumovning fikricha, «shaxsga qarshi jinoyatlar — bu insonning eng muhim ne'matlarini jinoiy yo'l bilan tajovuz etishga qaratilgan harakatlar majmuasi bo'lib, ular jinoyat huquqiy munosabatlarning markaziy ob'ektini tashkil etadi»³. Ushbu ta'rif shaxsga qarshi jinoyatlar mohiyatini to'liq aks ettiradi. Biroq o'zbek jinoyat huquqi fani ushbu ta'rifni yanada kengroq talqin qilib, jinoyat ob'ektini nafaqat moddiy, balki ma'naviy ne'matlarni ham o'z ichiga oluvchi tizim deb hisoblaydi.

O'zbek jinoyat huquqi fanida M.X. Rustamboyev shaxsga qarshi jinoyatlarni «inson shaxsiga daxldor bo'lgan huquqiy ne'matlar: hayot, sog'liq, erkinlik, sha'n, qadr-qimmat, jinsiy daxlsizlik va shaxsiy maxfiylikka nisbatan qasddan yoki ehtiyotsizlik orqali sodir etilgan ijtimoiy xavfli xatti-harakatlar» deb ta'riflaydi⁴. Ushbu ta'rif O'zbekiston jinoyat huquqining o'ziga xos milliy xususiyatlarini aks ettiradi.

Shaxsga qarshi jinoyatlarning ijtimoiy xavfliligi quyidagi omillar bilan belgilanadi: birinchidan, ushbu jinoyatlar orqali yo'q qilingan yoki shikast yetkazilgan ne'matlarni ko'pincha qayta tiklab bo'lmaydi (ayniqsa hayot); ikkinchidan, ular shaxs va jamiyat psixologiyasiga chuqur salbiy ta'sir ko'rsatadi; uchinchidan, ular davlat tomonidan kafolatlangan inson huquqlarini bevosita poymol etadi.

O'zbekiston Respublikasi JKning II bo'limi shaxsga qarshi jinoyatlarni quyidagi asosiy guruhlariga ajratadi:

- hayotga qarshi jinoyatlar (JK 97–101-moddalar) — bu guruhga qotillik, o'z joniga qasd qilishga undash va ehtiyotsizlik oqibatida o'ldirish kiradi;
- salomatlikka qarshi jinoyatlar (JK 104–117-moddalar) — og'ir, o'rtacha og'ir va yengil tan jarohatlari, qiynoq, zo'ravonlik;
- jinsiy daxlsizlikka qarshi jinoyatlar (JK 118–124-moddalar) — zo'rlash, majburiy jinsiy aloqa, voyaga yetmaganlarga nisbatan jinsiy tajovuz;
- erkinlik va sha'nga qarshi jinoyatlar (JK 135–141-moddalar) — odam savdosi, garovga olish, noqonuniy ozodlikdan mahrum etish;
- sha'n va qadr-qimmatga qarshi jinoyatlar (JK 139–140-moddalar) — tuhmat va haqorat.

Xalqaro jinoyat huquqi tasnifiga ko'ra esa shaxsga qarshi jinoyatlar ob'ektiv tomon xususiyatiga qarab faol harakatlar va harakatsizlik orqali sodir etiluvchi jinoyatlarga, sub'ektiv tomon jihatidan qasddan va ehtiyotsizlik oqibatida sodir etiladiganlarga bo'linadi. Ushbu tasnif jinoyatni to'g'ri malakalashtirish va jazo tayinlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

HAYOTGA QARSHI JINOYATLAR

Hayot — inson uchun eng oliy ne'mat bo'lib, barcha boshqa huquq va erkinliklarning asosiy sharti hisoblanadi. BMTning Inson huquqlari bo'yicha umumjahon deklaratsiyasining 3-moddasi «har bir shaxsning yashash, erkinlik va shaxsiy daxlsizlik huquqi»ni kafolatlaydi⁵. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 25-moddasi esa «har bir inson hayot huquqiga ega» deb belgilaydi va o'lim jazosini eng og'ir jinoyatlar uchun istisno tariqasida qo'llash mumkinligini nazarda tutadi.

Hayotga qarshi jinoyatlar jinoyat huquqida eng og'ir va ijtimoiy xavfli xatti-harakatlar qatoriga kiradi. Chunki hayot yo'qolgan taqdirda uni qaytarib bo'lmaydi — bu jinoyat oqibatlarining qaytarib bo'lmasligi uni boshqa jinoyatlardan tubdan farqlantiradi. Shu sababli qonunchilikda hayotga qarshi jinoyatlar uchun eng og'ir jazolar — umrbod ozodlikdan mahrum qilish nazarda tutilgan.

JKning 97-moddasi qotillikning oddiy (1-qism) va malakali (2-qism) turlarini belgilaydi. Malakali qotillik hollari qatoriga quyidagilar kiradi: ikki yoki undan ortiq shaxsni o'ldirish; kichik yoshdagi bolani o'ldirish; homilador ayolni o'ldirish; manfaatparast niyatda yoki yollanma yo'l bilan amalga oshirilgan qotillik; xuligan turtkilar bilan sodir etilgan qotillik; ayniqsa shafqatsiz usul bilan o'ldirish; umumiy xavfli usul bilan o'ldirish. Bu holatlarda qonun eng og'ir jazolarni — umrbod ozodlikdan mahrum qilishni nazarda tutadi⁶.

Ehtiyotsizlik oqibatida o'ldirish (JK 101-modda) qasddan qotillikdan sub'ektiv tomon bilan farqlanadi. Jinoyat nazariyasida ehtiyotsizlikning ikki turi ajratiladi: o'ziga ortiqcha ishonch (frivolity) va e'tiborsizlik (negligence). Birinchi holda aybdor xavfli oqibatni oldindan ko'ra biladi, lekin u yuz bermasligiga asossiz umid qiladi; ikkinchi holda esa lozimcha ehtiyot choralarini ko'rmay, xavfni umuman anglay olmaydi.

O'z joniga qasd qilishga undash (JK 103-modda) — bu shaxsni o'z hayotiga zomin bo'lishga da'vat etish, tahdid qilish yoki uni shunday holatga solishdan iborat. Ushbu jinoyat tarkibining o'ziga xosligi shundaki, bevosita ijrochi qurbon bo'lib, aybdor esa uning qaroriga ta'sir ko'rsatgan shaxs hisoblanadi. Ushbu modda, xususan, yaqin kishilarni zo'ravonlik, psixologik bosim ostida qoldirish natijasida o'z joniga qasd qilishga olib keladigan holatlarga nisbatan qo'llaniladi.

Amaliyotda og'ir tan jarohatini o'rtacha og'irdan farqlash ko'pincha sud-tibbiy ekspertizaga tayanadi; bunda O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash

vazirligi tomonidan tasdiqlangan «Sud-tibbiy ekspertizasi qoidalari»ga muvofiq baholanadi. Ekspertiza xulosasi sudda hal qiluvchi dalil sifatida e'tirof etiladi⁷.

JKning 110-moddasi «Qiynoq» jinoyatini maxsus tarkib sifatida belgilaydi. Qiynoq deganda — ma'lumot olish, tan oldirish yoki qo'rqitish maqsadida jismoniy yoki ruhiy og'riq yetkazish yoki azob berish harakatlari tushuniladi. BMTning Qiynoqqa qarshi konventsiyasi (1984) va O'zbekiston uni 1995-yilda ratifikatsiya qilganligi qiynoqqa mutlaq taqiq belgilaydi.

Xalqaro huquq nuqtai nazaridan qiynoq uch belgi bilan tavsiflanadi: birinchidan, og'ir jismoniy yoki ruhiy azob yetkaziladi; ikkinchidan, harakat maxsus maqsad — e'tirof, ma'lumot olish yoki jazolash ko'zlaydi; uchinchidan, harakatni davlat xodimi yoki uning roziligiga ega shaxs amalga oshiradi. O'zbek jinoyat qonunchiligi ushbu xalqaro ta'rifga muvofiq tarzda shakllantirilgan. Qiynoq uchun 5 yildan 20 yilgacha ozodlikdan mahrum qilish nazarda tutilgan⁸.

ERKINLIKKA QARSHI JINOYATLAR

Erkinlik — shaxsning asosiy tabiiy huquqlaridan biri bo'lib, uning to'liq amalga oshirilishi inson qadr-qimmatining asosidir. Shaxs erkinligiga tajovuz qiluvchi jinoyatlar nafaqat bevosita qurbonga, balki butun jamiyatga salbiy ta'sir ko'rsatadi, chunki xavfsizlik muhitini buzadi va fuqarolarda xavfsizlik hissini yo'q qiladi. JKning 135–141-moddalari shaxs erkinligiga qaratilgan jinoyatlarni tartibga soladi.

Odamni olib qochish (JK 137-modda) — bu shaxsni uning roziligi bo'lmagan holda yoki aldov, zo'rlik yo'li bilan o'z yashash joyidan olib ketish va maxfiy ushlab turishdan iborat. Bu jinoyat ko'pincha tovlamachilik, garovga olish yoki odam savdosi bilan birgalikda sodir etiladi. Odam olib qochish jinoyati uchun 5 yildan 20 yilgacha ozodlikdan mahrum qilish nazarda tutilgan.

Garovga olish (JK 138-modda) — bu insonni ushlab, davlat, tashkilot yoki alohida shaxsdan biror shartini bajarishini talab qilish maqsadida amalga oshiriladi. Bu jinoyat xalqaro terrorchilik bilan bog'liq holda ham ko'rib chiqilishi mumkin. BMTning «Garovga olishga qarshi» xalqaro konventsiyasiga (1979) ko'ra, garovga olish har qanday siyosiy maqsaddan qat'i nazar jinoiy xatti-harakat hisoblanadi⁹.

Odam savdosi (JK 135-modda) — insonning qadr-qimmatiga eng og'ir tajovuzlardan biri bo'lib, xalqaro miqyosda transnatsional uyushgan jinoyatchilik bilan bog'liq holda ko'rib chiqiladi. BMTning ma'lumotlariga ko'ra, jahon bo'ylab har yili taxminan 25 million kishi odam savdosining qurboniga aylanadi, ularning ko'pchiligi ayollar va bolalar¹⁰.

Odam savdosi jinoyati tarkibining asosiy elementlari: harakat (yollash, tashish, sotish, sotib olish), vosita (zo'ravonlik, tahdid, aldov, qaramlikdan foydalanish) va maqsad (ekspluatatsiya — majburiy mehnat, fohishalik, a'zolarni

olib olish va h.k.). Ushbu jinoyat murakkab tuzilmasi sababli uni isbotlash qiyin bo'lib, huquqni muhofaza qilish organlaridan maxsus malaka talab etiladi.

O'zbekiston 2008-yilda qabul qilingan «Odam savdosiga qarshi kurash to'g'risida»gi qonun va JKdagi tegishli normalar orqali odam savdosiga qarshi kurashning huquqiy asosini mustahkamladi. Mamlakatda qurbonlarni reabilitatsiya qilish markazlari tashkil etildi, xalqaro hamkorlik kengaytirildi. Biroq amaliyotda qurbonlarni aniqlash va ular bilan ishlash mexanizmlari yanada takomillashtirilishini talab etadi.

SHA'N VA QADR-QIMMATGA QARSHI JINOYATLAR

Sha'n va qadr-qimmat — har bir insonning ajralmas, tabiiy huquqi. Falsafiy nuqtai nazardan qadr-qimmat — bu insonning o'z-o'ziga beradigan bahosi; sha'n esa — jamiyatning individga nisbatan ijobiy munosabati. Huquqiy jihatdan esa bu ikki tushuncha bir-birini to'ldirib, insonning ijtimoiy mavqei va obro'sini muhofaza qiluvchi normalar tizimini tashkil etadi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 26-moddasi «hech kim qiynoqqa, zo'ravonlikka, boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala va jazoga duchor etilishi mumkin emas» deb belgilaydi. Jinoyat kodeksi tuhmat (139-modda) va haqorat (140-modda) uchun jinoiy javobgarlikni nazarda tutadi.

Tuhmat (JK 139-modda) — bir shaxs tomonidan boshqa shaxsga nisbatan uning sha'ni va qadr-qimmatini kamsitish yoki uning obro'siga putur yetkazish maqsadida bilgan holda yolg'on ma'lumotlarni tarqatishdan iborat. Tuhmat uchun muhim belgi — ma'lumotning yolg'on ekanligini aybdorning bilishi (dolus directus). Agar shaxs ma'lumotning yolg'onligini bilmagan bo'lsa, tuhmat tarkibi yo'q.

Haqorat (JK 140-modda) esa boshqa shaxsning sha'ni va qadr-qimmatini qasddan kamsituvchi muomala yoki bayon shaklida ifodalanadi. Haqorat tuhmatdan farqli o'laroq yolg'on ma'lumot tarqatishni emas, balki kamsituvchi shakldagi ifodani o'z ichiga oladi. Masalan, haqoratli laqab qo'yish, odobsiz iboralar ishlatish.

Zamonaviy muammo: raqamli muhitda, ayniqsa ijtimoiy tarmoqlarda tuhmat va haqorat holatlari keskin ko'paymoqda. Kibertuhmat an'anaviy tuhmatdan bir qancha jihatdan farq qiladi: tarqalish tezligi va auditoriyasi cheksiz keng; muallifni aniqlash qiyin; kontent uzoq vaqt «internetda» saqlanib qoladi. O'zbekiston qonunchiligi kibertuhmat masalasini hali to'liq qamrab olmagan, bu esa amaliyotda huquq bo'shliqlarini keltirib chiqarmoqda¹¹.

DOLZARB MUAMMOLAR VA TAKLIF-TAVSIYALAR

Shaxsga qarshi jinoyatlar sohasidagi qonunchilik va sud amaliyotini chuqur tahlil qilish asosida quyidagi tizimli muammolar aniqlandi:

1. Raqamli muhitdagi jinoyatlar va qonunchilik bo'shliqlari. Kibertexnologiyalarning jadal rivojlanishi bilan birga onlayn tuhmat, kiberstalking, shantaj, intim suratlarni tarqatish, elektron tahdid kabi yangi jinoyat turlari paydo bo'lmoqda. Amaldagi JK normalarining aksariyati ushbu holatlarga to'liq moslashmagan, bu esa aybdorlarni javobgarlikdan qochib ketishiga sharoit yaratmoqda.

2. Oilaviy zo'ravonlik va yashirin jinoyatchilik. 2019-yilda qabul qilingan «Oilaviy zo'ravonlikning oldini olish to'g'risida»gi qonun muhim qadam bo'ldi. So'nggi yillarda qonunchilik yanada takomillashtirildi: 2023-yil 11-apreldagi O'RB-829-sonli qonun bilan Jinoyat kodeksiga 126¹-modda kiritilib, bolaga nisbatan oilaviy (maishiy) zo'ravonlik qilganlik uchun alohida jinoiy javobgarlik belgilandi; 2024-yil sentabrda esa Senat tomonidan ma'qullangan yangi qonun bilan ushbu moddaga qo'shimcha o'zgartirishlar kiritildi va bolalar himoyasiga oid normalar yanada kuchaytirildi. Shuningdek, 2024-yil noyabrda «Bolalarni zo'ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish to'g'risida»gi yangi qonun (O'RB-996-son, 14.11.2024) qabul qilinib, davlat bolalarni jismoniy, ruhiy, jinsiy zo'ravonlik va e'tiborsizlikning barcha shakllaridan himoya qilish mexanizmlarini joriy etishi majburiy ekanligi belgilandi. Biroq amaliyot ko'rsatmoqdaki, oilaviy zo'ravonlik holatlari ko'pincha qurbonning shikoyat qilmaslik sababi — iqtisodiy qaramlik, bolalar taqdiriga xavotir, ijtimoiy bosim tufayli yashirin qolmoqda. Ushbu «yashirin» (latent) jinoyatchilikni aniqlash va oldini olish mexanizmlarini kuchaytirish zarur.

Taklif va tavsiyalar

Yuqorida aniqlangan muammolarni bartaraf etish maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

Birinchi tavsiya: JKga kiberjinoyatlar bo'yicha maxsus bo'lim qo'shish yoki mavjud moddalarni raqamli muhitni qamrab oladigan tarzda yangilash. Jumladan, «kibertuhmat», «rozilik berilmagan intim suratlarni tarqatish» (non-consensual intimate image abuse) va «kiberstalking» jinoyatlarini alohida tarkib sifatida belgilash. Bunda Buyuk Britaniyaning «Online Safety Act» (2023) tajribasidan foydalanish maqsadga muvofiq.

Ikkinchi tavsiya: Oilaviy zo'ravonlik bo'yicha ixtisoslashtirilgan sudlar tashkil etish yoki mavjud sudlarga maxsus bo'limlar ochish. Qurbonlar uchun bepul yuridik yordam, psixologik reabilitatsiya va vaqtincha boshpana xizmatlarini kengaytirish. Qo'shni davlatlar — Qozog'iston va Gruziyaning bu sohadagi ilg'or tajribasini o'rganish tavsiya etiladi.

Uchinchi tavsiya: Restorativ adolat (restorative justice) tamoyillarini keng joriy etish. Bu yondashuv qurbon va jinoyatchini mediatsiya orqali muloqotga olib chiqib, moddiy va ma'naviy zararni qoplashga, ijtimoiy munosabatlarni tiklashga

yo'naltirilgan. Yengil jinoyatlar uchun ushbu mexanizm an'anaviy jazo tizimiga yaxshi alternativ bo'la oladi.

XULOSA

Ushbu ilmiy tadqiqot shaxsga qarshi jinoyatlar institutini kompleks tarzda o'rganib, quyidagi asosiy xulosalarni ishlab chiqish imkonini berdi.

Birinchi xulosa. O'zbekiston Respublikasining amaldagi jinoyat qonunchiligi shaxsga qarshi jinoyatlarni qamrab olish jihatidan asosan xalqaro standartlarga — BMT konvensiyalari, Yevropa Kengashi hujjatlari va MDH davlatlari model qonunchiligi talablariga mos keladi. Biroq raqamli muhitdagi yangi jinoyat turlari va oilaviy zo'ravonlik sohasida qonunchilikni modernizatsiya qilish zarurati aniq ko'zga tashlanadi.

Ikkinchi xulosa. Shaxsga qarshi jinoyatlarning oldini olishda faqat jinoiy jazoga tayanish yetarli emas. Ijtimoiy-iqtisodiy omillar — qashshoqlik, ishsizlik, ijtimoiy tengsizlik — bu jinoyatlarning asosiy «ozuqaviy muhiti» bo'lib, ularga qarshi kompleks ijtimoiy siyosat zarur. Binobarin, jinoyatga qarshi kurash siyosati ham jinoyat-huquqiy, ham ijtimoiy-profilaktik chora-tadbirlarni qamrab olishi shart.

Uchinchi xulosa. Sud-huquq tizimida qurbon huquqlari va manfaatlarini himoya qiluvchi mexanizmlarni yanada mustahkamlash, restorativ adolat prinsiplariga asoslangan yondashuvlarni keng joriy etish maqsadga muvofiqdir. «Jazo-markazli» (punishment-centered) tizimdan «qurbon-markazli» (victim-centered) tizimga o'tish zamonaviy jinoyat siyosatining asosiy tendensiyasi sifatida e'tirof etilmoqda.

Umuman olganda, shaxsga qarshi jinoyatlarga nisbatan samarali kurash — bu nafaqat jinoyat siyosatining, balki butun huquqiy madaniyat va ijtimoiy rivojlanishning mezoni hisoblanadi. Inson qadr-qimmatini markazga qo'ygan adolatli jamiyat qurish O'zbekistonning konstitutsiyaviy maqsadi bo'lib, bu yo'lda jinoyat huquqi fani muhim hissa qo'shishi shart.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — T.: O'zbekiston, 2023. — 18-modda.
2. Rustamboyev M.X. O'zbekiston Respublikasi jinoyat huquqi. Maxsus qism. — T.: ILM ZIYO, 2011. — 84-b.
3. Rustamboyev M.X. Jinoyat huquqi. Umumiy va maxsus qism. 2-nashri. — T.: Adolat, 2016. — 312-b.
4. BMT Inson huquqlari bo'yicha umumjahon deklaratsiyasi. 1948-yil 10-dekabr.
5. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi. — T.: «Adolat» milliy huquqiy axborot markazi, 2024 (2025-yilgi o'zgarishlar bilan). — [Elektron resurs]: <https://lex.uz/docs/111457>
6. Mirzayev B.A. Sud-tibbiy ekspertizaning jinoyat huquqidagi ahamiyati. // Huquq va jamiyat. — 2020. — №3. — 45–52-b.
7. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Global Report on Trafficking in Persons 2022. — New York: UN, 2022. — P. 12–15.
8. Matchanov A.A., Yo'ldoshev R.R. Kiberjinoyatchilik: yangi muammolar va yechimlar. // O'zbekiston Respublikasi Yuridik jurnali. — 2021. — №2. — 28–36-b.
9. O'zbekiston Respublikasining «Oilaviy zo'ravonlikning oldini olish to'g'risida»gi Qonuni. 02.09.2019-yil, O'RQ-560-son.
10. O'zbekiston Respublikasining «Odam savdosiga qarshi kurash to'g'risida»gi Qonuni. 17.04.2008-yil, O'RQ-154-son.
11. O'zbekiston Respublikasining «Bolalarni zo'ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish to'g'risida»gi Qonuni. 14.11.2024-yil, O'RQ-996-son. — [Elektron resurs]: <https://lex.uz/docs/7219502>